

Profesor Tadeusz Haupt

Hieronim Sieński
Biblioteka Główna AGH

W grudniu 2018 roku minęła 100 rocznica urodzin profesora Tadeusza Haupta – wybitnego specjalisty w dziedzinie termodynamiki i energetyki, profesora AGH.

Tadeusz Haupt urodził się 17 grudnia 1918 roku w Płauczy Małej, w powiecie brzeżańskim (obecnie Ukraina), w rodzinie robotniczej. W 1937 roku ukończył Gimnazjum Państwowe w Brzeżanach i rozpoczął studia na Wydziale Mechanicznym Politechniki Lwowskiej. Podczas okupacji studiował do 1941 roku. Wybuch drugiej wojny światowej w 1939 roku, tylko przejściowo zakłócił działalność politechniki. 22 września 1939 roku Lwów zajęły wojska radzieckie. Politechnikę, wykorzystując jej potencjał naukowy i dydaktyczny, przekształcono w Lwowski Instytut Politechniczny. 30 czerwca 1941 roku Niemcy wkroczyli do Lwowa i z początkiem lipca zamknęli wszystkie uczelnie. Następnie, w okresie 1941–1942 pracował jako mechanik samochodowy, w latach 1942–1944 zatrudniony był w charakterze pracownika biurowego w Centrali Gospodarstwa Rolnego, a później był kierownikiem technicznym warsztatów remontowych. Po zakończeniu wojny przeprowadził się do Krakowa. Tutaj kontynuował studia na Wydziale Mechanicznym Politechniki Śląskiej. Dekretem Prezydenta Krajowej Rady Narodowej z 24 maja 1945 roku utworzono Politechnikę Śląską w Katowicach z tymczasową siedzibą w Krakowie. W Krakowie działały następujące wydziały politechniczne: Architektury, Chemiczny, Elektryczny, Inżynierii Łądowej i Wodnej oraz Mechaniczny. Pierwsza inauguracja roku akademickiego w Politechnice Śląskiej odbyła się w Krakowie 6 czerwca 1945, w auli Akademii Górniczo-Hutniczej. Później cała uczelnia została przeniesiona do Gliwic. Haupt równocześnie, na tym samym wydziale, od 1 czerwca 1945 roku pełnił obowiązki młodszego asystenta w Katedrze Termodynamiki i Pomiarów. W lipcu 1946 roku złożył egzamin dyplomowy i uzyskał stopień inżyniera mechanika i magistra nauk technicznych. 1 września 1946 roku rozpoczął pracę, jako starszy asystent, w Zakładzie Silników Ciepłych Wydziału Elektromechanicznego Akademii Górniczej. Poza pracą w Akademii, w latach 1946–1951 był nauczycielem przedmiotów związanych z mechanizacją i ciepłotnością w Krakowskiej Szkole Technicznej. Wtedy też ukończył kurs pedagogiczny i uzyskał uprawnienia do nauczania w szkołach średnich. W latach 1950–1951 był projektantem urządzeń ciepłych w Centralnym Biurze Projektów Architektonicznych i Budowlanych, gdzie na zlecenie

rektora AGH brał udział w pracach projektowych sieci i centrali ciepłej dla akademii. W 1951 roku objął stanowisko adiunkta w Zakładzie Silników Ciepłych. W roku akademickim 1952/1953, jako młodemu pracownikowi, powierzono mu wykłady z pomiarów maszyn. Jednocześnie w latach 1952–1953 był projektantem w Centralnym Biurze Aparatury Chemicznej i Urządzeń Chłodniczych w Krakowie i w latach 1955–1961 w Biurze Projektowym Przemysłu Koksochemicznego „Koksoprojekt” w Zabrze – oddział w Krakowie. W latach 1955–1961 wykładał również na Wydziale Budowy Maszyn Politechniki Częstochowskiej. Przez dwa lata wykonywał tajne prace specjalistyczne związane z obronnością kraju, pokrywające się z jego specjalizacją. Profesor Haupt niezmiennie związany był z jednym wydziałem, jednakże jego nazwa kilkakrotnie ulegała zmianom. 1 października 1952 roku Wydział Elektromechaniczny został podzielony się na dwa odrębne wydziały: Wydział Mechanizacji Górnictwa i Hutnictwa oraz Wydział Elektryfikacji Górnictwa i Hutnictwa. On pozostał na Wydziale Mechanizacji Górnictwa i Hutnictwa. 1 października 1957 roku wydział zmienił nazwę na Wydział Maszyn Górniczych i Hutniczych Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Od 1 kwietnia 1992 roku na mocy uchwały Senatu AGH, wydział zmienił nazwę na Wydział Inżynierii Mechanicznej i Robotyki.

23 czerwca 1961 roku na Wydziale Maszyn Górniczych i Hutniczych na podstawie pracy „Nowa metoda regulacji parametrów ciepłych w komorach spalania przemysłowych turbin gazowych za pomocą powietrza wtórnego” napisanej pod kierunkiem prof. Kazimierza Szawłowskiego, uzyskał stopień naukowy doktora nauk technicznych. 10 stycznia 1963 roku na podstawie rozprawy habilitacyjnej „Czujnik temperatury w pomiarach ciepłych i w obwodzie automatycznej regulacji” oraz przewodu habilitacyjnego przeprowadzonego na Wydziale Mechanicznym Politechniki Krakowskiej, uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego. Jakże aktualnie brzmią słowa zawarte we wstępie do tej pracy „...urządzenia automatyki pozwalają także podnieść wydajność pracy umysłowej człowieka, a nawet w wielu przypadkach stanowią jedyne ogniwa umożliwiające przeprowadzenie pewnych zadań naukowych. Dziś maszyny liczące są już nie tylko narzędziem przy pracy naukowca czy konstruktora, ale zdobywają poczesne miejsce w ich perspektywnym zastosowaniu do kontroli, planowania i kierowania ruchem urządzeń dużych zakładów

fot. arch. Andrzej Haupta

Profesor Tadeusz Haupt

Uroczystość odstonięcia tablicy pamiątkowej w pawilonie B-3.

Od lewej stoją:

prof. dr hab. inż. Stanisław Mitkowski, dr inż. Krystyna Prync-Skotniczny, prof. dr hab. inż. Jan Janowski, Izabela Haupt - wnuczka, prof. mgr inż. Jan Anioła, dr inż. Andrzej Haupt - syn, prof. dr hab. inż. Kazimierz Czopek

przemysłowych. W ogólnym postępie techniki musi się przeto mieścić rozwój konstrukcji i produkcji wielu asortymentów urządzeń automatyki. W tej liczbie również urządzeń automatycznej regulacji, stosowanych przy procesach cieplnych. Podstawą działania wszystkich układów kontroli i automatycznej regulacji jest odbieranie, przesyłanie i przetwarzanie informacji”.

31 sierpnia 1963 roku Minister Szkolnictwa Wyższego powołał go na stanowisko docenta w Katedrze Termodynamiki i Urządzeń Energetycznych Wydziału Maszyn Górniczych i Hutniczych AGH. W 1966 roku został wybrany prodziekanem Wydziału Maszyn Górniczych i Hutniczych, na trzyletnią kadencję (1966/1967 – 1968/1969). 1 października 1969 roku ponownie został powołany na to samo stanowisko i funkcję tę sprawował do 1972 roku. W latach 1968–1985 kierował Zakładem Termodynamiki i Urządzeń Energetycznych Wydziału Maszyn Górniczych i Hutniczych. 9 stycznia 1971 roku otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego i od 1 lutego został powołany na stanowisko profesora na Wydziale Maszyn Górniczych i Hutniczych. Poza działalnością dydaktyczną i naukową profesor pracował również w wielu komisjach i zespołach powoływanych na terenie akademii. W roku akademickim 1961/1962 pełnił funkcję

seniora budowy pawilonu B-3, tego samego, w którym jedna z sal wykładowych nosi jego imię. W latach 1965–1969 był członkiem Komisji Dyscyplinarnej dla pracowników naukowo-dydaktycznych AGH. Przez dwie kadencje był delegatem pomocniczym pracowników nauki do Senatu AGH. Przez dwa lata pełnił funkcję delegata socjalno-ubezpieczeniowego Związku Opieki Zdrowotnej Związku Nauczycielstwa Polskiego AGH. Przez trzy lata był członkiem Komisji Dyscyplinarnej dla Pomocniczych Pracowników Nauki AGH. W okresie 1966–1969 pełnił funkcję doradcy naukowego w Biurze Projektów Naukowych. Na podstawie zarządzenia Rektora AGH z dnia 12 lipca 1967 roku został przewodniczącym Zespołu Prodziekanów dla Spraw Bytowych Studentów AGH i funkcję tę sprawował do 30 września 1969 roku. W latach 1966–1969 był członkiem Rady Naukowej Instytutu Naftowego w Krakowie. Również w tych samych latach był zastępcą przewodniczącego Komisji Dydaktycznej Wydziału Maszyn AGH. W latach 1968–1971 był wiceprzewodniczącym, a następnie do 1975 roku przewodniczącym Rady Wydziałowej dla Spraw Młodzieży Wydziału Maszyn. Niemal równocześnie, w latach 1969–1972, pracował w Rektorskiej Komisji Lokalowej. W okresie 20 czerwca 1968 – 30 września 1969 roku pełnił obowiązki przewodniczącego Rady Naukowo-Programowej przy Centrum Maszyn Matematycznych AGH. Przez wiele lat był zastępcą przewodniczącego lub członkiem Komisji Rekrutacyjnej dla Studentów Wydziału Maszyn, natomiast w latach 1970–1973 zastępcą przewodniczącego Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej dla Spraw przyjęć na pierwszy rok studiów dziennych. Przez kilka lat był członkiem zespołu organizacyjnego międzynarodowych wystaw aparatury naukowej w AGH. Od 1973 roku był członkiem Rady Naukowej Instytutu Aparatury Przemysłowej i Energetyki Politechniki Krakowskiej. W 1983 roku otrzymał tytuł profesora zwyczajnego.

Wielokrotnie występował w charakterze rzeczoznawcy, konsultanta i doradcy technicznego, między innymi w: Petrochemii Płockiej, Zakładach Azotowych w Tarnowie, Hucie „Kościuszko” w Chorzowie, Hucie im. Lenina w Nowej Hucie, Elektrowni w Krakowie, Hucie „Bierut” w Częstochowie, Wytwórni Silników Wysokoprężnych w Andrychowie, Krakowskiej Fabryce Aparatów Pomiarowych i Biurze Projektów Przemysłu Naftowego w Krakowie. Nieobca mu była również działalność społeczna w stowarzyszeniach i organizacjach zawodowych i resortowych. W latach 1963–1973 był członkiem Wojewódzkiego Komitetu Gospodarki Naczelnej Organizacji Technicznej w Krakowie. W roku akademickim 1964/1965 był kierownikiem sekcji Wojewódzkiego Komitetu Organizacyjnego piątego Kongresu Techników Polskich. Od 1978

Źródła:

- *Biuletyn Rektora [AGH]* 1992, nr 3, (grudzień), s. 6
- Materiału konferencji: Jubileusz Wydziału Inżynierii Mechanicznej i Robotyki, Kraków, czerwiec 2002 [AGH]. Eds. Z. W. Engel, S. Wolny. Kraków 2002, s. 216-217, [foto]
- Engel Z. W.: *Półwiecze działalności Wydziału Inżynierii Mechanicznej i Robotyki AGH*. Biuletyn Informacyjny Pracowników AGH 2002, nr 113, s. 6
- Wielka Księga 85-lecia Akademii Górniczo-Hutniczej. [Oprac.] zespół aut. K. Pikoń (red. naczelny), A. Sokotowska (dyrektor projektu), K. Pikoń. Gliwice 2004, s. 114
- Z dziejów Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie w latach 1919-1967. Oprac. J. Sulima-Samujło oraz zespół aut. Kraków 1970, s. 169-633 (Wydawnictwa Jubileuszowe 1919-1969)
- Informacje od dr. inż. Andrzeja Haupta oraz dr inż. Krystyny Prync-Skotniczny

roku był przewodniczącym Komisji Egzaminacyjnej dla Energetyków w Stowarzyszeniu Inżynierów i Techników Polskich NOT oraz członkiem Wojewódzkiego Komitetu Naukowo-Technicznego NOT dla Spraw Energetyki. Przez wiele lat pracował jako zweryfikowany rzeczoznawca w Zespole Rzeczoznawców Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Hutniczego. 12 marca 1969 roku Prezydium Oddziału PAN w Krakowie powołało go na członka Komisji Mechaniki Stosowanej. Od 1972 roku był członkiem Sekcji Termodynamicznej w Komitecie Termodynamiki i Spalania przy Wydziale IV Nauk Technicznych PAN w Warszawie. Profesor był autorem 84 publikacji i 3 patentów. Wśród tych prac znalazła się jedna książka, dwa podręczniki, osiem skryptów, dziewięć rozpraw i ponad czterdzieści prac monograficznych. Szczególnie znaczenie miał podręcznik „Podstawy termodynamiki” (1980). Był promotorem około 100 prac dyplomowych i 7 prac doktorskich, opiekunem dwóch prac habilitacyjnych, autorem ośmiu recenzji prac doktorskich, trzech recenzji prac habilitacyjnych, pięciu ocen dorobku naukowego do wniosku o nadanie tytułu naukowego. Jego doktorantami byli między innymi obecni profesorowie Jarosław Kozaczka i Marian Wysocki. Profesor doskonale posługiwał się językiem niemieckim, a z racji studiowania we Lwowie znał również język rosyjski i ukraiński. W uznaniu za dokonania zawodowe otrzymał między innymi: Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Złoty

fol. H. Sienski

Krzyż Zasługi, Złotą Odznakę „Za pracę społeczną dla Miasta Krakowa”, nagrody rektora AGH. 1 maja 1957 roku otrzymał Kartę Hutnika, jedno z najwyższych wyróżnień zawodowych.

Profesor Tadeusz Haupt zmarł 26 grudnia 1985 roku w Krakowie. Pochowany został na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

Na wniosek Rady Wydziału Inżynierii Mechanicznej i Robotyki – 2 grudnia 1992 roku – Senat AGH podjął uchwałę o nadaniu sali nr 102 w pawilonie B-3 nazwy „Audytorium im. prof. Tadeusza Haupta”. Niedługo później nad wejściem do sali wykładowej na pierwszym piętrze odstonięto stosowną tablicę pamiątkową. Uroczystej ceremonii przewodził prof. Jan Janowski – ówczesny Rektor AGH, któremu towarzyszył prof. Jan Anioła – były Rektor AGH oraz prorektorzy: prof. Kazimierz Czopek i prof. Stanisław Mitkowski. W wydarzeniu tym wziął również udział syn profesora dr inż. Andrzej Haupt (pracownik WIMiR) z córką.

Tablica w paw. B-3 nad salą nr 102 im. prof. Tadeusza Haupta

AGH w Krakowie, budynek główny

fol. arch. AGH